

SUNDHEDSSTYRELSEN

[corona | covid-19]

**Det pædagogiske
arbejde i dagtilbud
under corona-
epidemien ♥ + ●**

En ny hverdag i landets dagtilbud

COVID-19-epidemien har på ganske kort tid skabt en anden dagsorden for vores dagtilbud. Det pædagogiske personale skal sammen med børn og forældre lære at navigere under forhold, ingen har prøvet før. Det er en stor udfordring, som kræver tilvænning for alle.

De sundhedsfaglige retningslinjer sætter rammerne for, hvordan vi skal omgås for at begrænse smitten. Øget hygiejne, mere udeliv og mindre børnegrupper er blot nogle af de mange rutiner, som kommer til at præge hverdagen i vores dagtilbud. Samtidig skal vi holde fast i den pædagogiske kvalitet, som er afgørende for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. De nye og ændrede læringsmiljøer skal stadig være udviklende og stimulerende for børnene, og børnefællesskaberne skal stadig være fyldt med leg og glæde.

Den kommende tid kræver, at I omorganiserer jeres læringsmiljøer med nye sundhedsrutiner og en pædagogisk praksis, der er tryghedsskabende på nye måder. Der er nogle praktiske udfordringer, men også nye muligheder for at understøtte børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Dette hæfte skal inspirere til, hvordan I og jeres dagtilbud holder fast i det fælles pædagogiske grundlag i den styrkede pædagogiske læreplan, og hvordan I får det bedste ud af en meget anderledes tid for alle børn i alderen 0-6 år. Det bedste for børnene, for jer som personale og for forældrene. Hæftet beskriver nogle af de praktiske, pædagogiske, udviklingsmæssige og kommunikative udfordringer, som I skal håndtere, og hæftet kommer med konkrete råd til, hvordan I kan gøre det. Da I står over for en ny pædagogisk opgave, vil der være behov for løbende at forholde sig til, hvordan jeres pædagogiske læringsmiljøer fungerer for børnene. Hæftet her er en mulighed for at hente inspiration til, hvordan I griber opgaven an i praksis.

Se også

Sådan går vi i børnehave igen

www.sst.dk/corona

En kort tegnefilm til børn og forældre om de nye rutiner i institutionerne.

De sundhedsfaglige retningslinjer

www.sst.dk/corona

Vejledning og materiale til genåbning af dagtilbud

Den praktiske hverdag

Fra genåbningen af dagtilbuddene og i en endnu ikke afgrænset periode skal vi have en hverdag til at fungere på nye præmisser og i nye rammer. Meget af hverdagen vil være genkendelig, og det er vigtigt for både børn og voksne, at den faglige og professionelle kultur, bevares. Men de nye forhold spiller selvfølgelig ind i den pædagogiske praksis.

Opdeling af institutionen i zoner

De fysiske rammer er forskellige fra dagtilbud til dagtilbud. Nogle – for eksempel de integrerede institutioner – vil kunne lade vuggestuen råde over de indendørs arealer og lade børnehaven være udendørs hele dagen. Nogle dagtilbud ligger tæt ved natur og/eller har store udearealer, mens andre ligger i byen og/eller har begrænset udeareal. Dagplejen har en særlig hjemlig ramme, som også har betydning for den pædagogiske praksis. Uanset størrelse og rammer kan det være en god idé at inddele både inde- og udearealer i zoner, så det er nemt at vide, hvornår man som gruppe træder ind på en af de pædagogisk tilrettelagte 'scener', som er der, hvor man lige nu eller den dag 'hører til'.

Mindre og faste grupper

Børnene skal lege i mindre og faste grupper. Det kan give mening at opdele grupperne efter interesser, alder eller venskaber, så de er sjove og spændende at være i, måske i lang tid fremover. Men også praktiske forhold som for eksempel mødetider kan have betydning for, hvordan grupperne inddeles. I de fleste tilfælde vil børnene kunne komme i gruppe med i hvert fald én god ven, og dette bør prioriteres højt. De mindre grupper med den faste voksne giver mulighed for at følge barnets initiativer, lære demokratiske processer, håndtere løsning af konflikter, indgå i dialog og samarbejde, opøve forståelse af hinandens følelser og meget mere. Som udgangspunkt er det godt for børn i udsatte positioner at være i mindre grupper, men der skal selvfølgelig tages hensyn til dem i sammensætningen af grupperne, så de er i grupper, de kan overskue og mestre at være i.

Organisering af udelivet

En måde at arrangere udelivet på kan være at tildele hver gruppe – for eksempel fem børn og én voksen – et område, som er deres base. Dette kan fysisk gøres ved for eksempel at opsætte pavilloner eller telte, men det kan også være ved hjælp af tæpper, puder, mælkekasser eller andet. Her holder den enkelte gruppe til. Hver gruppe kan have en kasse eller rullekuffert med gruppens egne ting, for eksempel et tegnesæt, en iPad, papir og så videre. Derudover kan der laves forskellige temakasser, for eksempel en litteratur-, konstruktions-, billed-, science- og digitaliseringskasse. Temakasserne går på tur mellem grupperne, og indholdet vaskes imellem skiftene. Grupperne kan holde kontakt med hinanden ved at skrive breve, gå på besøg (med afstand) eller lave små film til hinanden. Grupperne kan også tegne dagbøger med tanker og oplevelser fra denne særlige periode.

Flyvende personale til aflastning og rengøring

Hvis I har mulighed for det, kan I afsætte særlige personaleressourcer til vask af legetøj, så det erfarne personale kan koncentrere sig om børnene. Derudover kan det være godt at have 'flyvende' personale, der kan holde opsyn med grupperne, når kollegerne skal til pause eller på toilettet. I dagplejen er vilkårene anderledes, idet man er alene om en børnegruppe, og her gælder typisk de faste rutiner, medmindre der kan organiseres en 'flyverfunktion', der kan yde praktisk hjælp i denne situation.

Tip! Indfør eventuelt en intern mobil-hotline, så man kan ringe efter hjælp eller bruge den som kommunikation mellem børnegrupper.

En dag udenfor – kunne se sådan ud:

- Velkomst udenfor ved fast person, der siger godmorgen og følger børn til deres grupper.
- Samling i grupperne: Hvad skal vi lave i dag? Input fra børn og voksne. Samle op på, hvad vi lavede i går, og aftaler om, hvad vi skal lave i dag.
- Lege og aktiviteter – både dem, de små legegrupper selv organiserer, og dem, som det pædagogiske personale sætter i gang, for eksempel med egne kasser eller temakasser: tegne en dagbog, lave små film med videre.
- Håndvask, eventuelt i udendørs vaske.
- Frokost i grupper eller sammen med de andre grupper – med afstand.
- Sove ude og inde – med afstand.
- Håndvask, eventuelt i udendørs vaske.
- Frugt i grupper.
- Håndvask, eventuelt i udendørs vaske.
- Afhentning udenfor.

Tip! Lav hyggelige picnicurver med duge, servietter og plads til madpakker og egne drikkedunke, som kan tages med ud og spise på legepladsen i de små lejre/grupper eller uden for dagtilbuddets område, for eksempel i parken, i skoven med videre.

Særligt for de 0-3-årige

Bevar så vidt muligt de samme rutiner som til daglig, men i mindre grupper. Børn i denne alder lærer i forvejen nyt hele tiden og vil let kunne tilpasse sig nye rutiner, selv om de selvfølgelig skal vænne sig til de mindre grupper og de hyppige håndvaske. Det afgørende er, at det pædagogiske personale får indført nye rutiner, som er velorganiserede, og som de små børn derfor let kan afkode.

Pædagogikken

I det fælles pædagogiske grundlag under elementet leg betones det, at "legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud". Sådan er det også under de nye retningslinjer. De små grupper og det at tilbringe mest mulig tid udenfor giver gode muligheder for at skabe rammer for leg, kreativitet og fantasi for både børnenes egne lege og det pædagogiske personales legende pædagogik.

Italesæt den nye virkelighed

Tal med børnene om at I i den kommende tid skal lave noget nyt. I kan kalde det 'koloni' eller 'eventyrtid', eller hvad der nu passer godt i jeres dagtilbud. At bruge sproget til at italesætte den nye virkelighed skaber tryghed og rammer, som gør det nemmere for både børn og voksne at fylde ud med leg og pædagogik. Den nye fortælling kan være med til at redefinere læringsmiljøet med budskabet: "Vi gør ikke, som vi plejer, selv om vi har mange af de samme rutiner. Men vi voksne ved, hvad vi gør, og der er et formål med det."

Skab en fortælling

For at få den nye virkelighed rammesat bedst muligt er det en god idé at skabe en overordnet fortælling sammen med børnene, som naturligvis er afstemt efter børnenes alder. I kan for eksempel lege, at I 'bygger' en børnelandsby med forskellige huse i. Hver gruppe har deres eget hus med forskellige rum, og alle husene hører sammen i en landsby. På den måde italesætter I *nærhed og forbindelse frem for afstand* mellem børnene og skaber et større fællesskab, som alle grupperne er en del af. Samtidig skaber I en ramme, inden for hvilken børnene kan lege, møde hinanden og skabe mening. Fortællingen kunne også være et solsystem med planeter eller en bondegård med forskellige stalde. Inddrag børnene, og brug deres input. Spørg for eksempel: "Skal vi have veje i landsbyen?", "Skal der være en grønthandler?" og så videre, så børnene bliver medskabende af fortællingen.

Følg børnenes spor

De små grupper med faste voksne giver mulighed for at *følge børnenes spor*. Inden for rammen af den store fortælling kan børnene vise, hvad de har behov for, gerne vil og er optaget af. Nogle store børn vil måske på eget initiativ lege corona-lege. I legen kan de bearbejde deres følelser og tanker i forbindelse med deres oplevelser og den utryghed, de måske oplever. Måske vil de tegne om corona, og hvis børnene selv viser det behov, er det fint at gå med det, men der er ikke som udgangspunkt brug for, at I igangsætter 'coronamøder' med børnene. I det hele taget er det en fin anledning til at lade fantasi og kreativitet råde, præcis som når børnene selv leger.

Brug rekvisitter

Når zonerne skal indrettes nærmere, kan børnene være med til at udtænke dem og bygge dem op med hjælp fra rekvisitter. Både de rekvisitter I allerede har, dem I kan finde i naturen og eventulet nye rekvisitter, som i overensstemmelse med sundhedsreglerne kan anskaffes udefra. Gamle stole og tæpper eller store papkasser kan omdannes til huler eller huse, pinde og sten kan bruges til at bygge inventaret, og børnene kan gribe rekvisitterne og selv udvikle videre.

Tag på ture

Har I begrænsede udearealer i dagtilbuddet, eller trænger I til variation, kan I tage på ture i naturen og inddrage børnene i planlægningen. Når I tager ud, finder I måske ting, I kan tage med hjem til landsbyen, solsystemet eller bondegården, som om I tog på en slags opdagelsesrejse ud fra basen. Naturen giver mulighed for at opleve naturempati og nydelse, for eksempel ved at lade børnene ligge i en stjerne med fødderne mod hinanden og lukke øjnene. Hvad kan vi nu høre? Når vi åbner øjnene, hvad kan vi så se? Hvad kan vi dufte? Her kan sanserne, fantasien og fortællingerne virkelig komme i spil.

Gør det, I er gode til – udenfor

Der er masser af pædagogiske aktiviteter, man kan gøre udenfor, som I er vant til at gøre indenfor. For eksempel det at tegne eller male på store plastikstykker liggende i græsset eller hængt op mellem træerne. Brug de styrker og kompetencer, som I også brugte i den almindelige pædagogiske praksis før corona, til at udvikle den nye praksis. De fysiske rammer er ændrede, men I skal stadig bruge alt det, I hver især er rigtig gode til i forvejen. Det kan være det at male og tegne, lave drama, fortælle historier, lave spil eller andet.

Legen som det fælles tredje

Selv om børnene skal vide og mærke, at det pædagogiske personale skaber tryghed og sikkerhed, kan de også være med til at finde på alternative løsninger på de vanskeligheder, der viser sig i det nye. Måske kan børn foreslå helt andre og alternative løsninger, som det også kan give mening at inddrage. Der kan være god kreativ energi og styrke i at skabe læringsmiljøerne undervejs i dialog med børnene, inden for de nye rammer og betingelser. På den måde giver det i høj grad mening at sætte fokus på legen og på børneperspektiverne i den nye praksis, både ved at understøtte børnenes egne lege og ved at tilrettelægge skabende miljøer med det legende som det fælles tredje – til inspiration for både børn og pædagoger.

Bring lethed ind i dagligdagen

Perioden op til og omkring åbningen af dagtilbuddene var for mange præget af alvor og utryghed. For både pædagogisk personale og børn kan det derfor være opløftende at lade fantasi, leg og kreativitet komme ind i hverdagen gennem det fælles landsby-, solsystem- eller bondegårdsprojekt. Ved at inddrage og følge børnenes interesser inden for rammerne af den nye fortælling kan voksen- og børneperspektivet mødes og skabe en lethed i hverdagen, som både børn og voksne kan nyde godt af. Det skal være sjovt at komme i dagtilbud – også i denne tid – og det at være sammen om et fælles projekt kan give børnene nye oplevelser, som kan udvikle dem og lære dem noget nyt om sig selv og fællesskabet.

Samspel og relationer

Dette afsnit omhandler især tryghed. Det gælder såvel forældrenes som det pædagogiske personales og børnenes. Børn har ret til at være børn og opføre sig som børn. Myndighederne har åbnet dagtilbuddene baseret på denne betragtning. Det er altså ikke det pædagogiske personales opgave at få børnene til at skifte adfærd og agere som små voksne, der er hyperopmærksomme på hygiejne og smitte. Børnene opfører sig som børn, når de er optaget af at udvikle sig og lege, og det er det, de skal. De skal og kan på ingen måde tillægges et ansvar for at undgå at smitte eller blive smittet. Det er de voksnes ansvar at sætte rammerne for, at børn kan være børn, tilsat de nye retningslinjer. Mantraet over for børnene bliver derfor: "Vi voksne har styr på det, og det skal nok gå alt sammen." Den nye pædagogiske praksis skal fortsat bygges på det fælles pædagogiske grundlag i den styrkede læreplan. Både med og uden corona har børn i dagtilbud brug for, at forældrene kan aflevere dem med en tilstrækkelig ro til, at børnene trygt og nysgerrigt kan udforske verden.

Den nye udfordring er, at vi alle befinder os i en tid med en ny virus, som for nogle kan være forbundet med uro. Når det pædagogiske personale skal være en autoritet, der både skal berolige børn og forældre, er det vigtigt, at de selv er rolige og trygge. Her spiller lederen en vigtig rolle. Forvaltningen har ansvaret for at klæde lederen på til at møde personale, forældre og børn og kommunikere roligt og tydeligt om situationen og opgaverne. Roen skal altså forplante sig fra de statslige og kommunale myndigheder til lederen til det pædagogiske personale, som i praksis møder forældre og børn.

Plads til alle følelser

Vi har en tendens til at blive påvirket af det, vi hører og ser. Hvis vi lige har set gode nyheder eller læst opmuntrende tal, tænker vi typisk beroligende tanker. Hvis vi lige har hørt nye skræmmende smittetal eller måske kender nogen, der er syge, kan vi være optaget af katastrofetanker. Det er helt normalt at svinge frem og tilbage mellem de to typer af tanker, ligesom det er helt normalt, at der er nogle i en personalegruppe, som overvejende tænker beroligende tanker, og nogle, som overvejende tænker katastrofetanker. Der skal være plads til begge dele i det daglige arbejde, også selv om det kan vanskeliggøre samarbejdet. Som pædagogisk personale kan man godt komme til at gøre noget, som ikke er hensigtsmæssigt for børnene, men man kan ikke føle noget forkert. Hvis en medarbejder bliver overvældet af katastrofetanker, er det lederens ansvar, at der tages hånd om det. Tilsvarende vil gruppen af forældre også have mange forskellige følelser i spil, som skal mødes og håndteres professionelt (se under "4 Kommunikationen i den nye hverdag").

Del jeres erfaringer hver dag

Selv om de nye rutiner gradvist vil blive hverdag, vil der være brug for tilvænning og justering i lang tid. Derfor er det godt, hvis I jævnligt mødes som gruppe enten udenfor, over telefon eller videomøde og udveksler erfaringer. Tag en runde, og hjælp hinanden med at svare på spørgsmålene:

- Hvordan er det gået i dag?
- Har vi kunnet guide børnene i de nye rutiner og i det hele taget?
- Har børnene leget, udforsket og været nysgerrige?
- Er vi selv rolige?
- Er der noget, vi har brug for svar på for at kunne bevare roen?

Måske kan lederen svare på spørgsmål, måske skal han eller hun tilbage til forvaltningen eller andre myndigheder for at hente svar. Men det er vigtigt, at svarene bliver fundet, så der er ro til at fortsætte arbejdet.

Et trygt miljø og nye rutiner

I den nye hverdag vil hvert barn blive afleveret udenfor og så vidt muligt i et tidsinterval, der sikrer, at barnet afleveres til den samme voksne, som skal følge barnets lille gruppe igennem det meste af dagen. En sådan aflevering fremmer oplevelsen af at være i et trygt miljø. Resten af dagen bevæger barnet sig nu i en mindre gruppe og med udgangspunkt i den stabile voksne. Barnet udforsker nysgerrigt verden, og når barnet kommer ud i en situation, hvor det bliver usikker på, om det har bevæget sig for langt væk, så vil det se sig tilbage for at få en tilbagemelding fra den voksne. Barnet vil måske især se sig tilbage, når det møder noget, det ikke kender, for eksempel når det skal vaske hænderne ofte og regelmæssigt eller sidde med større afstand ved bordene. Her er det vigtigt, at det pædagogiske personale via mimik og stemmeføring og nogle gange ord giver barnet ro og kommunikerer: "Det er helt okay, fortsæt bare." Efter få dage vil børnene genkende de nye rutiner, og børn elsker heldigvis gentagelser.

Autentiske voksne

Når børnene til daglig klatrer højt op på et tårn af vakkelvorne mælkekasser eller hænger for langt ude på en gyng, vil de typisk se sig tilbage og mærke de voksnes regulerende blikke. I den nye virkelighed er nye ting blevet 'farlige'. Hvis for eksempel Emil nyser på Ida, og hun kigger tilbage på en voksen, kan hun opleve at møde et forskrækket blik, fordi et nys har fået en anderledes betydning for de voksne. Det er vigtigt, at det pædagogiske personale ikke skjuler deres følelser, men heller ikke overdriver dem. Sig for eksempel:

"Nå, der blev du da nyst i ansigtet, og du så, at jeg blev forskrækket. Jeg blev forskrækket, fordi jeg lige skal vænne mig til, at jeg skal holde øje med jeres nys."

Til de 0-3-årige kan man så for eksempel fortsætte:

"Men nu tørrer jeg dig lige med en klud. Så kan I lege videre." Og herefter skal den voksne vaske sine egne hænder.

Og til de 4-6-årige:

"Det er bedst at nyse i vores ærme, for så hjælper vi hinanden med ikke at blive syge."

Hvis det pædagogiske personale kun tænker med hovedet, at "nu skal jeg virke rolig", men samtidig er fyldt med uro i maven, kan barnet mærke det. Derfor er det vigtigt at være ærlig over for barnet, men søge svar, der giver ro.

Børnenes reaktioner i forskellige aldre

Små børn fra 0-3 år vil typisk ikke være svære at få i gang med de nye rutiner. De lærer i forvejen nyt hver dag og vil se på og efterligne de voksne. Hvis de nye rutiner kombineres med en lille sang, et rim eller et ordsprog, bliver det let til en leg. Børnene i denne aldersgruppe behøver ikke lange forklaringer om, hvorfor de nye rutiner er indført, og der er ingen grund til at tale om corona. Det kan sagtens være, at børnene protesterer, fordi de er i gang med noget andet, præcis som til daglig. I situationer, hvor et barn for eksempel ikke har lyst til at vaske hænder mange gange hver dag, kan du reagere, som du gør, når det ikke har lyst til at få skiftet ble eller få jakke på. Sig for eksempel:

"Jeg kan se, at du slet ikke har lyst til at vaske hænder, men vi skal jo vaske hænder, fordi vi skal passe på dig."

Sådan et svar vil give barnet en fornemmelse af omsorg, og barnet vil på sigt tage det til sig som egenomsorg. "Ligesom vi skal have en ren numse indimellem og en jakke på, når vi går ud, skal vi nu også vaske vores hænder for at passe på os selv."

Børn fra 4-6 år kan måske finde på at spørge ind til de nye rutiner. Gør de det, skal de have korte, omsorgsfulde svar. Sig for eksempel:

"Vi skal hjælpe hinanden med at huske, at vi skal vaske hænder, hoste og nyse i ærmet og holde afstand til de andre grupper. Det skal vi for at passe på ikke at smitte hinanden med forkølelse og influenza og heller ikke den nye sygdom corona."

Som altid, når vi svarer på børnenes spørgsmål, er det en kunst kun at svare på det, børnene spørger om, en kunst, det pædagogiske personale i forvejen er rigtig gode til.

Reager pædagogisk relevant på børnenes eventuelle bekymringer

Hvis et lidt større barn er meget bange for corona, er det vigtigt at spejle barnets følelser på en måde, der er passende og relevant. Hvis Ida for eksempel med et bange udtryk siger:

"Min bedstefar er syg, måske har han fået corona."

kan et passende svar være:

"Jeg kan se, at du bliver ked af det, når du tænker på, om bedstefar har corona."

Et andet eksempel kunne være, hvis Ida løber væk fra håndvasken. Når vi spejler hendes følelser, siger vi:

"Ej, Ida, du har virkelig ikke lyst til at vaske hænder lige nu. Kom, jeg hjælper dig."

Fra tæthed til nærhed og fællesskab

Under de nye retningslinjer skal børnene være sammen i små grupper med en fast voksen. Fra et udviklingspsykologisk perspektiv er dette positivt. Undersøgelser viser, at børns trivsel stiger i små børnegrupper og med mere plads omkring sig. Grupperne bør som udgangspunkt sammensættes, så børnene er sammen med nogle, de normalt ville søge. Men nogle gange kan det ikke helt undgås at adskille venner, der for eksempel er vant til at lege på kryds og tværs af stuer. Ligesom ikke alle børn kan være sikre på at komme i gruppe med sin yndlingsvoksen. Det er helt normalt at savne sine voksne eller blive nysgerrig på, hvad kammeraterne laver ovre i den anden gruppe. Som med alt andet handler det om, hvordan afstanden italesættes. Her er det en hjælp at skelne mellem *tæthed* og *nærhed*, hvor tæthed er geografisk, og nærhed er psykologisk. Vi kan altså godt være nære med nogle, vi ikke er fysisk tætte med, gennem *nærvær*. Vi kan vinke, vi kan gå på besøg hos de andre grupper (på afstand), vi kan bruge teknologier eller andre kreative metoder til at holde kontakten.

Børn i udsatte positioner

Mindre grupper og faste voksne vil virke særligt godt for børn i udsatte positioner, da det hjælper til med at understøtte deres oplevelse af at være en betydningsfuld del af børnefællesskabet, ligesom det giver barnet mulighed for at opleve en høj grad af kvalitet i samspillet med den voksne. Omvendt vil den uro, som de voksne eventuelt selv oplever, være værre for disse børn end for andre børn. Hvis et udsat barn ikke får beroligende svar derhjemme, og barnet i dagtilbuddet heller ikke får beroligende svar, vil det udvikle utryk tilknytning begge steder og få svært ved at udforske verden og derved udvikles. Derfor er det, som altid, vigtigt at have et særligt fokus på tilknytningen mellem børn i udsatte positioner og det pædagogiske personale.

Hvis et barns trivsel eller adfærd virker bekymrende, gælder de almindelige retningslinjer for, hvordan det skal håndteres. Den tidlige og åbne dialog med forældrene er afgørende for et samarbejde, og den skærpede underretningspligt gælder som altid, hvis bekymringen er tiltagende.

Vær særligt opmærksomme på, at der kan være børn, der har haft det ekstra svært derhjemme under lukkeperioden, og som derfor har behov for særlig pædagogisk opmærksomhed.

Kommunikationen i den nye hverdag

I en tid, hvor der er risiko for mere uro blandt både børn, forældre og det pædagogiske personale, er der ekstra brug for tydelig og så vidt muligt entydig kommunikation, så der etableres tryghed og sammenhængskraft i den kæde, som løber fra regering til kommuner og ud i dagtilbuddene. Hvis det pædagogiske personale skal være det blik, barnet kan se tilbage på og møde, er det afgørende, at kommunikationen er god, respektfuld og tryghedsskabende.

Fra morgen til aften

Når forældrene afleverer deres barn om morgenen, og det pædagogiske personale møder barnet og med mimik, toneleje og ord viser, at "vi er glade for, du kom, og vi glæder os til dagen med dig", bliver forældrene sendt af sted med en følelse af tryghed. Når forældrene henter deres barn igen, har de tilsvarende brug for, at det pædagogiske personale omkring deres børn med rolig mimik og stemmeføring giver dem en oplevelse af, at der er styr på det, og at barnet har haft en god dag. Dette er en vigtig pædagogisk og kommunikativ opgave, og selv om afleverings- og hentesituationen foregår under nye former, for eksempel på legepladsen, er det stadig vigtigt at prioritere den og bevare den samme imødekommende stemning som vanligt.

Fordel ansvaret

Lederen kan med fordel være tydelig i sin kommunikation til forældrene om, at pædagogerne med glæde fortæller om børnenes dagligdag, de pædagogiske tiltag og generelt om børnene, men at alle spørgsmål, som omhandler Corona og forholdsregler i den forbindelse, skal gå til lederen, som kan henvise videre, hvis han eller hun ikke kan svare. Han eller hun kan også lave en liste med gode hjemmesider og måske telefonnumre, hvor forældrene kan søge viden. (Klik her).

Alligevel vil mange forældre formentlig spørge om alt det, der naturligt nok fylder hos dem, for eksempel vedrørende smitte, og det kan være godt at have nogle sætninger parat, som for eksempel:

"Jeg kan høre, at du er meget optaget af dette. Jeg vil opfordre dig til at læse de breve igen, som er sendt til jer forældre fra kommunen og Sundhedsstyrelsen, så du får et helt korrekt svar."

Hvem svarer på hvad?

Regeringen: Hvad er situationen, og hvilke tiltag/regler gælder nationalt?

Sundhedsstyrelsen: Hvilke særligt skærpede forholdsregler gælder i genåbningen af dagtilbud?

Kommunen: Hvilke regler gælder i det konkrete dagtilbud?

Lægerne: Hvilke børn er i risikogruppen, og hvilke er ikke? Hvilke børn skal i dagtilbud, og hvilke børn skal blive hjemme med henblik på at undgå selv at blive smittet eller smitte nogen i husstanden?

Ledelsen og pædagogerne: Hvordan foregår dagligdagen her under de nye retningslinjer? Hvad laver vi med børnene, og hvordan har de det?

Pointer om relationer, samspil og kommunikation

- **Brug mantraet: *Børn skal være børn.*** Beregningerne fra myndighedernes side er foretaget ud fra dette, og vi har organiseret os derefter – derfor kan du trygt aflevere dit barn her hos os. Fra de voksne til børnene bør meldingen være: "**De voksne har styr på det, og vi får det godt sammen her – ligesom vi plejer.**"
- **Brug jeres viden om tilknytning:** Husk, at børnene, også i overført betydning, ser sig tilbage og med blikket spørger de voksne, om alt er okay, eller om de skal regulere deres adfærd. Læs eventuelt mere her ([klik her](#)).
- **Brug de pædagogiske metoder, I kender i forvejen,** når børnene for eksempel ikke vil vaskes hænder.
- **Se jer selv tilbage, og få svar på spørgsmål.** Hvis du er pædagog, ser du tilbage på din leder, hvis du er leder, ser du tilbage på forvaltningen.
- **Tal om jeres tanker, følelser og erfaringer** i personalegruppen, og del jævnlige jeres erfaringer.
- **Vær rummelig og anerkendende over for kolleger med forskellige reaktioner,** og anerkend, at både beroligende tanker og katastrofetanker er helt normale, giv plads til det hele.
- **Spejl børnenes følelser** på en måde, de kan forholde sig til, og som spejler deres følelser, ikke den voksnes.
- **Skeln mellem tæthed og nærhed.** Man kan godt skabe psykologisk nærvær til de børn og voksne, man ikke er i gruppe med, for eksempel gennem breve, teknologi eller kropssprog.
- **Vær opmærksom på børn i udsatte positioner.** De fleste børn har haft det hyggeligt derhjemme under karantænen, men nogle børn har haft det svært. Husk, at de almindelige forholdsregler med opmærksomhed på dialog med børnenes forældre og den skærpede underretningspligt stadig gælder.

Mere information og vejledning

Du kan finde mere information her
sst.dk/corona og
coronasmitte.dk

På emu.dk/dagtilbud kan I finde en række
materialer, der understøtter arbejdet med
den styrkede pædagogiske læreplan.

Det pædagogiske arbejde i dagtilbud under coronaepidemien

© Sundhedsstyrelsen, 2020.
Publikationen kan frit refereres
med tydelig kildeangivelse.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Elektronisk ISBN: 978-87-500-5706-2

Sprog: Dansk
Version: 01
Versionsdato: 17-04-2020
Format: pdf
Foto: Shutterstock

Udgivet af Sundhedsstyrelsen,
april 2020